

A világosság ünnepe

Időpont: Szentháromság ünnepe utáni 20. vasárnap (Reformáció emlékünnepe) – 1954. október 31.

Alapige: 2Kor 4,5–7

„Mert nem magunkat prédikáljuk, hanem az Úr Jézus Krisztust; magunkat pedig, mint a ti szolgálókat, a Jézusért. Mert az Isten, a ki szólt: setétségből világosság ragyogjon, ő gyújtott világosságot a mi szívünkben az Isten dicsősége ismeretének a Jézus Krisztus arcán való világoltatása végett. Ez a kincsünk pedig cserépedényekben van, hogy amaz erőnek nagy volta Istené legyen, és nem magunktól való.”

Ez az ige a világosságról szól és annak következményeiről. A világosság Isten teremtő ténye. Ahol fény gyúl, ott Isten nyúl bele a világ folyásába az ő elrendező hatalmával és kegyelmével. Mikor a teremtés hajnalán elhangzott Isten ajkáról a nagy ige: Legyen világosság!, rögtön megindult az elrendeződés, és világ lett a zűrzavarból. Most is így van. Ahol világosság ragyog föl, ott elrendeződnek a dolgok. Aki virrasztott már sötétben, és várta, mint az örök, a reggelt, az mindezt önmagán tapasztalhatta. A sötétben minden olyan zűrzavaros, a fényben minden olyan egyszerűen világos. A sötétben minden félelmetesen rejtelmes, a fény pedig megszünteti a félelmet, és biztonságérzést ad. Nem a dolgokat változtatja meg a világosság, hanem mi látjuk másnak a dolgokat fényben, mint sötétben.

Mikor ezt az ígét a reformáció emlékünnepeén olvassuk, akkor rögtön eszünkbe jut, hogy a reformációban is a naptámadat látogatott meg minket a magasságból. Az evangélium világossága gyulladt ki akkor, mikor Luther Márton 1517-ben ezen a napon kiszögezte kilencvenöt tételét a wittenbergi vártemplom ajtajára. Nem emberi kéz gyújtotta meg ezt a fényt sem. A reformáció is Isten teremtő ténye és ajándéka. Épp ezért a reformáció emlékünnepe sem Luther ünnepe, még csak nem is az egyházi öntudat ünnepe, hanem a világosság ünnepe.

Pál önmagán tapasztalta meg, hogy mi történik akkor, amikor Isten az evangélium világosságát gyújtja meg az emberi szívben. Ott vette őt körül ez a fény a damaskusi úton, s abban a pillanatban tényleg megváltozott körülötte minden. Egészen másnak látta azután az embert, Krisztust, Istent. Erről tesz bizonyosságot ebben az ígében. Vele együtt tesz bizonyosságot Luther is. Áment mond reá minden igazi evangélikus. Áment mondunk-e mi is rá? Ez a mai ünnep igéjének kérdése.

1. A reformáció világosságában látom-e az embert?

„Mert nem magunkat prédikáljuk”, így kezdi Pál a mai ígét. Ez a kijelentés egy vándortanító ajkán nagyon alázatos önvallomás: Magamról nem beszélek, nincs mivel dicsekednem, magamat csak elítélni tudom, a bűnösök között első vagyok én. Nem mindig volt Pál ilyen lesújtó véleménnyel önmagáról. Amikor Damaskusba ment azzal a megbízatással, hogy ott is vessen véget a keresztyénségnek, tele volt magabiztonsággal, sugárzó erővel, nagy tervekkel, miknek elvégzésére egyedül önmagát érezte hivatottnak. Nagyon is meg volt elégedve önmagával, és nagyon elégedetlen volt a világgal, melyet a maga képére akart átformálni, ha nem megy szép szóval, akkor karhatalommal is. Ezen az úton azonban megtörtént rajta és benne a reformáció. Isten szólt hozzá. Szavára világosság ragyogott fel, és Saul ettől a fénytől a földre esett (ApCsel 9,3–4). A magabiztos, győzni induló hadvezérből tehetetlen ember, bizonytalanul tapogatózó, mások irgalmára szoruló vak koldus lett. Ebben a világosságban látta meg, hogy milyen setétség van a szívében.

Az evangélium világossága mindig leszállítja az embert a lóról, földre tiporja, nyakára hág, s megrettentí, megtanítja őt irgalomért sikoltani. Ezért lett Luther önmagáról alkotott véleménye is olyan lesújtó s a reformáció emberről szóló tanítása olyan megrendítően elítélő. Nem azt jelenti ez, mintha a középkori katolicizmus nem látta volna az ember bűnét. Jól látta. De nem látta azt a sötétséget, mely az ember szívében van. Nem látta egészen megromlottnak, minden jóra képtelennek, elveszettnek és elkárhozottnak az embert. Abban a meggyőződésben élt, hogyha az ember megfeszíti az akarátát, Isten megsegíti, s akkor diadalmaskodni tud a bűnön. Ezzel szemben az evangélium világossága feltárta az emberi szív teljes romlottságát, az emberi akarat teljes megkötözöttségét. Ezért mondja Luther a Kis kátéban a II. hitágazat magyarázatában, hogy én elveszett és elkárhozott ember vagyok.

Amikor tehát Pál és vele együtt Luther nem hajlandó munkájában a saját személyét előtérbe állítani, az nem csupán jól nevelt alázatosság. Ennek a magatartásnak bibliai, hitbeli fundamentuma van. Ezért is képviseli mindkettő olyan szenvedélyesen. Mikor Lisztrában istenként akarják tisztelni Pált, megszaggatja indulatában a köntösét, s úgy kiáltja a sokaságnak: Mi is hozzátok hasonló természetű

emberek vagyunk (ApCsel 14,14–15). Luther is kemény szavakkal tiltakozik az ellen, hogy az evangélium követőit az ő nevéből lutheránusoknak nevezzék. Egyik sem magát prédikálja.

Vajon a reformáció világosságában látom-e önmagamot? Ismerem-e a szívem sötéttségét, teljes megromlottágát, kárhozra méltó voltomat, vagy még mindig magamat prédikálja minden szavam s minden cselekedetem?

2. A reformáció világosságában látom-e Krisztust?

„...nem magunkat prédikáljuk, hanem az Úr Jézus Krisztust; magunkat pedig, mint a ti szolgálókat, a Jézusért”, így szól az ige.

Pál számára Jézus Úr. Nem mindig látta Úrnak. Mielőtt a damaskusi úton Isten világosságot nem gyújtott a szívében, egyáltalán nem tekintette Úrnak. Inkább önmagát tekintette úrnak, s azt gondolta, hogy úrrá lehet azon a keresztre feszített Jézuson, aki fölött úrrá lett a főpapi hatalom is, s bitóra juttatta őt. Mikor azonban a damaskusi úton felragyogott előtte a fény, amikor először szólította meg Jézust, egyszerre így szól hozzá: „Kicsoda vagy, Uram?”, s remegve így folytatja: „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?” (ApCsel 9,5–6)

Luther számára sem valami légynek sem ártó, szelíd, kedves Mester Jézus, sem nem valami bájos csecsemő, hanem Úr. Nem „Jézuska”, hanem Úr Jézus. Ezért van az, hogy míg a római katolikus templomokban leginkább a kisdéd Jézust ábrázolják az oltárképek Mária ölében, addig nálunk egészen ritka a csecsemő Jézus ábrázolása, hanem a felnőtt Jézust hirdetik az oltárképeink. Nálunk nem Mária fia, hanem Máriának is Ura néz ránk az oltárképről.

Jézus urasága azonban nem valami tőlünk független méltóság. Ő nemcsak Úr Pál szerint, hanem Úr Pál számára is. Valaki, aki lenyűgözte őt, szolgájává tette, sőt az eredeti szöveg szerint „rabszolgájává”. Luther is így vall róla: „Az én uram, aki engem, elveszett és elkárhozott embert megváltott és a magáévá tett, nem arannyal, nem ezüsttel, hanem az ő szent és drága vérével, ártatlan szenvedésével és halálával, hogy egészen az övé legyek.” Így lett Jézus Pál és Luther számára is Úr Krisztus, azaz Isten felkentje, a megígért Messiás, Megváltó. Ezért lett az egész reformátori keresztyénség Krisztus-központú s a reformátori teológia a kereszt teológiája.

A reformáció világosságában látod-e Krisztust? Vagy számodra sem más, csak valami babusgatni való Jézuska, esetleg a történelem nagy alakja, híres gondolkodó, az igazság harcosa vagy erkölcsreformátor? Le tudsz-e borulni előtte mondván: Én Uram, én Istenem, én Megváltóm?

3. A reformáció világosságában látod-e Istent?

Szentleckénk így szól: „Mert az Isten, a ki szólt: *setétségből világosság ragyogjon, ő gyújtott világosságot a mi szívünkben az Isten dicsősége ismeretének a Jézus Krisztus arcán való világotlaltása végett. Ez a kincsiünk pedig cserépedényekben van, hogy amaz erőnek nagy volta Istené legyen, és nem magunktól való.*” Pál, mióta világosság gyúlt sötét szívében, egészen másként látja Istent, mint azelőtt. Különösen a dicsőségét és az erejét látja másnak. Azelőtt is látta ő Isten dicsőségét, hiszen tudta, hogy ő az egyedüli igaz Isten, más Isten nincs kívüle. Látta az erejét is, hiszen ismerte népe történetét, melynek minden lapja jóformán Isten hatalmas kezének szabadító és büntető erejéről beszél. Krisztus arcán azonban egész más fényben látta felragyogni Isten dicsőségét. Megismerte, hogy Istennek nem az a legnagyobb dicsősége, hogy egyedül igaz Isten, hogy örökkévaló, mindenható, bölcs, hanem az, hogy kegyelmes. Jézus Krisztus Isten kegyelmét jelentette ki neki, azt a kegyelmet, mely egyszülött Fiát is hajlandó feláldozni a bűnösért. Azóta nem tud kételkedni Isten szeretetében. Jöhet rá akármily megpróbáltatás, sem élet, sem halál, sem semmiféle nyomorúság nem tudja elszakasztani Isten szerelmétől, mely vagy a mi Urunk Jézus Krisztusban (Róm 8,38–39). Azóta tele van a szíve élő reménységgel. Tudja, hogy az, aki a világot kormányozza, tulajdon Fiát odaadta a bűnös emberért, mi módon ne ajándékozna tehát vele együtt mindent minékünk? (Róm 8,32) Isten erejét pedig önmagán tapasztalta. Törékeny cserépedény volt a teste, de Isten az ő erőtelenségében megmutatta erejét. Többet bírt, mint bárki más az apostolok között. Többet dolgozott, többet szenvedett. Mindenre volt ereje a Krisztusban.

Ugyanezt látjuk Luthernél is. Ezért van tele élete és tanítása Isten szerelmével, keresztyén derűvel s mindenki által csodált erővel. Vajon látni-e mindezt nálad is? A reformáció világosságában látod-e Istent, vagy Isten szeretetébe vetett hitedben zavar a szenvedés, reménységedet fékezik a körülmények, erőd pedig hamar elfogy?

Egyházunk törékeny cserépedényébe, mint valami vázába, belehelyezte Isten az evangélium világosságát. Fénylik-e mindazoknak, akik a házban, az egyházban vannak? A mi szívünkhöz is szól Isten: *setétségből világosság ragyogjon!* Mi látszik belőle? A világosság egyháza-e az evangélikus egyház és a világosság gyermekei-e az evangélikusok? Ámen.